

NAAR ELKAAR TALEN

Guus de Bakker

Afgestudeerden van sociale academies moeten in hun praktijk veel gesprekken voeren met allerlei mensen, veel discussiëren, en rapporten en brieven schrijven. De studenten krijgen in de opleiding echter slechts twee uur Nederlands gedurende één jaar.

Het ligt dus voor de hand de doelstellingen voor Nederlands te richten op het bijbrengen van vaardigheden en een goede houding op het gebied van de communicatie. Op grond van deze doelstelling hebben een paar kollega's en ik enige jaren geleden een leerplan en een leerpakket samengesteld. Hierin werd onder andere aandacht besteed aan 'effectief schrijven' en 'leren rapporteren'. De lessen Nederlands werden op aparte uren gegeven. Al heel gauw had ik twijfels over de effectiviteit van deze opzet:

1. Je had formele aspecten te behandelen, waarbij je uitging van bepaalde teksten of waarbij je de studenten bepaalde opdrachten liet uitwerken. Dat had vaak iets gezochts, waardoor de studenten voor de lessen niet erg gemotiveerd raakten.
2. De studenten hadden er moeite mee het geleerde op het gebied van de communicatie toe te passen in de dagelijkse situaties waarin ze moesten communiceren.

Door het tweede punt kwam je in feite tot de conclusie nutteloze arbeid te verrichten. De docenten die werk (tentamens, rapporten, e.d.) moesten beoordelen, bleven met de klacht komen: 'Wat schrijven ze toch slecht.' Een dergelijke klacht is volledig te begrijpen. Studenten kunnen pas goed communiceren wanneer ze:

- a. in een reële situatie zijn die communicatie vereist;
- b. een duidelijk doel voor ogen hebben;
- c. de informatie die ze willen doorgeven goed onder de knie hebben, een daaraan ontbreekt het heel vaak. Tentamenvragen zijn dikwijls niet goed gesteld, waarbij nog komt dat studenten niet goed zijn voorbereid op tentamens (vage hoorcolleges, onbegrijpelijke leerstof, e.d.). Bij het rapporteren en het schrijven van scripties worden studenten vaak zeer slecht begeleid: de doelen zijn vaag omschreven. Wanneer je dat alles constateert, word je natuurlijk een beetje moedeloos. Tijdens je lessen kun je de studenten wel leren een pamflet van het prikbord te herschrijven, maar je biedt ze geen soelaas wanneer ze buiten hun schuld in onoplosbare communicatieproblemen verwickeld raken.

Integratie

De oplossing voor bovenvermeld probleem zocht ik in een geïntegreerde aanpak van mijn lessen, waarmee ik zeer prettige ervaringen heb opgedaan.

A. Discussievaardigheden bij projectonderwijs

Op de Amsterdamse Katholieke Sociale Academie De Aemstelhorn gaf ik ter voorbereiding op projectonderwijs een dag discussietraining met de videorecorder. Bij de start van een bepaalde projectgroep was ik ook aanwezig. Bij groepen die 'moeilijk gingen' kwam ik voor analyse en mogelijke oplossingen van de problemen.

B. Begeleiding stagerapporten

Op dezelfde academie begeleidde ik de studenten bij het schrijven van hun rapporten naar aanleiding van een stage bij een instelling voor maatschappelijk werk. Een zelfde taak vervulde ik op een Amsterdamse m.e.a.o.-school. De inhoudelijke aspecten besprak ik met de docenten die daar verantwoordelijk voor waren; zodoende konden we de studenten concrete aanwijzingen geven voor hun stageverslag. De rapporten werden op hun leesbaarheid door mij bekeken. In een gesprek met de samenstellers lichtte ik mijn commentaar toe.

C. Sociologie en Nederlands samen

Op de Amsterdamse sociale academie Karthuizersplantsoen heb ik met de sociologiedocent de studenten begeleid bij een sociologieproject. Eerstgenoemde was verantwoordelijk voor de inhoud. Ik was procesbewaker: door de studenten op communicatietechnieken te wijzen (doelgericht en publiekgericht werken, globale doelen meer en meer concretiseren, bijsturen, discussiëren, etc.) moest ik de studenten helpen de door de sociologiedocent bepaalde doelen te bereiken. Iets dergelijks heb ik ook op de eerdergenoemde m.e.a.o.-school gedaan, met dit verschil dat op de sociale academie de 'lessen' sociologie en Nederlands samenvielen, terwijl ze op de m.e.a.o.-school gescheiden bleven.

Mijn bevindingen

De vraag is nu: Is de gefintegreerde aanpak een oplossing voor mijn problemen? Ik vind van wel.

1. De studenten vertoonden een grote betrokkenheid zowel tegenover inhoudelijke als tegenover formele aspecten van de 'lessen'.
2. De prestaties waren doorgaans vrij goed.
3. Door samen te werken leert de 'inhoudelijke' docent taken van de communicatiedocent over te nemen.